

บทที่ 3

กำเนิดระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์

ในขณะที่ระบอบประชาธิปไตยแผ่ขยายออกไปยังประเทศต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและพัฒนาแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพสังคมนั้น อีกด้านหนึ่ง พัฒนาการทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีก็เจริญและพัฒนาไปพร้อม ๆ กันด้วย ซึ่งในช่วงศตวรรษที่ 17 อังกฤษได้มีความเจริญด้านอุตสาหกรรมทอผ้าอย่างมาก ต่อมาในปี ค.ศ. 1769 เจมส์วัตต์ ได้คิดค้นเครื่องจักรไอน้ำทำให้พัฒนาการด้านอุตสาหกรรมเจริญอย่างรวดเร็ว และเมื่อสามารถนำถ่านหินมาใช้เป็นเชื้อเพลิงได้ก็ทำให้เกิดอุตสาหกรรมถลุงเหล็กตามมา การปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรปประสบผลสำเร็จในช่วงปี ค.ศ. 1830

ผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมของยุโรปทำให้เกิดโรงงานอุตสาหกรรม และมีความต้องการในการใช้แรงงานสูงทำให้เกิดการอพยพของประชาชนเข้าเมืองหลวงเกิดชุมชนแออัด เกิดการใช้แรงงานหญิงและเด็ก เกิดปัญหาแรงงานที่เป็นปัญหาสำคัญคือปัญหาระหว่างนายทุนกับกรรมกร เกิดการกดขี่เอาเปรียบในการใช้แรงงานค่าจ้างและ สวัสดิการต่ำ ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาของสังคมในประเทศต่าง ๆ ของยุโรปขณะนั้น

เมื่อเกิดปัญหาในสังคมมนุษย์ยอมมหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวและบุคคลสำคัญที่เสนอแนวความคิดแก้ไขปัญหาระหว่างนายทุนกับกรรมกร คือ คาลมาร์ค (Karl Mark) เป็นชาวเยอรมัน เกิดในปี ค.ศ. 1818 เรียน

จบปริญญาเอกทางปรัชญา เป็นนักหนังสือพิมพ์ทั้งในฝรั่งเศส และอังกฤษ ได้เข้าร่วมกับกลุ่มกรรมกรและเขียนหนังสือเสนอแนวความคิดว่าถ้ากรรมกรจะต่อสู้เอาชนะนายทุนได้จะต้องรวมตัวกัน เพื่อเรียกร้องสิทธิของตน ผลกำไรที่นายทุนได้รับนั้นเป็นหยาดเหงื่อแรงงานของกรรมกร ซึ่งกรรมกรควรจะได้ส่วนแบ่งอย่างยุติธรรมและการเรียกร้องจะสำเร็จได้อาจจะต้องใช้กำลังปฏิวัติ

แนวความคิดดังกล่าวของกลุ่มกรรมกรได้นำไปใช้รวมตัวกันเป็นสหภาพเรียกร้องผลประโยชน์ที่ควรจะได้จากนายทุนจนกระทั่งปี ค.ศ. 1914 เกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 และเมื่อสงครามโลกสิ้นสุดลงสภาพเศรษฐกิจตกต่ำทุกประเทศ จากสถานการณ์ตกต่ำทางเศรษฐกิจนี้เอง นายเลนิน ได้นำกรรมกรของรัสเซียเดินขบวนเรียกร้องและทำการปฏิวัติล้มล้างระบอบสมบูรณาสิทธิราชย์ของรัสเซีย พระเจ้านิโคไลที่ 2 สำเร็จและนำหลักการตามแนวความคิดของคาลมาร์คที่เรียกว่าระบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ไปใช้เป็นแนวทางในการปกครองประเทศ หลักการสำคัญคือรัฐเข้าไปดูแลกิจการต่าง ๆ ทั้งหมด ทั้งด้านอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม รวมทั้งด้านอื่น ๆ ด้วย และควบคุมดูแลโดยพรรคคอมมิวนิสต์เพียงพรรคการเมืองเดียว เป้าหมายของการปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์เห็นว่าถ้าปล่อยให้นายทุนยึดครองที่ดิน และเป็นเจ้าของกิจการจะไม่สามารถแก้ไขปัญหาของสังคมขณะนั้นได้ จะต้องดำเนินการตามแนวทางของพรรคคอมมิวนิสต์ คือรัฐยึดที่ดินทั้งหมดเป็นของรัฐ และจัดสรรค้ำให้ประชาชนใช้ประโยชน์ รวมทั้งโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ รัฐเข้าไปบริหารดูแลทั้งหมดโดยจ่ายค่าแรงตามความสามารถผลกำไรเป็นของรัฐ

ในเมื่อเป้าหมายหลักของระบอบสังคมนิยมมิวนิสต์แตกต่างไปจากเป้าหมายหลักของระบอบประชาธิปไตย ฉะนั้น หลักในการปกครอง ที่มาของอำนาจการปกครอง การใช้อำนาจปกครอง รวมทั้งการควบคุมการใช้อำนาจและองค์กรต่าง ๆ ในการปกครองจึงแตกต่างไปจากระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น รัฐธรรมนูญของรัสเซียที่ประกาศใช้ฉบับแรกในปี ค.ศ. 1918 จึงไม่ได้ยึดหลักการของระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญฉบับที่ 3 ปี ค.ศ. 1936 เป็นรัฐธรรมนูญที่กำหนดอำนาจหน้าที่ในการปกครองแก่ผู้ปกครองอย่างสิ้นเหลือขาดองค์กรในการถ่วงดุลอำนาจ และตรวจสอบเป็นหลักการของเผด็จการสังคมนิยมคอมมิวนิสต์

1. ระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ของรัสเซีย

ประเทศรัสเซียเริ่มเป็นรัฐและมีกษัตริย์ปกครองในราวคริสต์ศตวรรษที่ 9 และมีราชวงศ์ต่าง ๆ ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันปกครองประเทศและมีบทบาทมากขึ้นตามลำดับ จนกระทั่งถึงคริสต์ศตวรรษที่ 15 กรุงมอสโคเป็นศูนย์กลางของอำนาจการปกครอง มีกษัตริย์เป็นผู้ปกครอง และมีอำนาจสูงสุด โดยเฉพาะในคริสต์ศตวรรษที่ 16 พระเจ้า IVAN IV (อีวานที่ 4) เป็นกษัตริย์ที่ได้รับสมญานามว่าเป็นกษัตริย์แห่งความโหดร้ายแต่อย่างไรก็ตามระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ของรัสเซียได้พัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ของสังคมในแต่ละยุคแต่ละสมัย ในบางครั้งเกิดการปฏิวัติแย่งชิงอำนาจ เกิดกบฏ เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการปกครองแต่ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ของรัสเซียยืนยาวจนถึงคริสต์ศตวรรษที่ 20

เมื่อย้อนไปประมาณสมัยกลางของยุโรปการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพเริ่มปรากฏชัดเจนขึ้นและเริ่มทวีความรุนแรงขึ้นตามลำดับ การเรียกร้องสิทธิเสรีภาพนี้เป็นสาเหตุหนึ่งของการอพยพไปตั้งถิ่นฐานในอเมริกาของชาวยุโรป ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดระบอบประชาธิปไตยในเวลาต่อมา อีกทั้งยังส่งผลให้เกิดการปฏิวัติใหญ่ในฝรั่งเศสล้มล้างระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และหลังจากที่ประเทศฝรั่งเศสเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้วทำให้ประเทศต่าง ๆ ในทวีปยุโรปเกิดการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ประเทศรัสเซียได้มีนายทหารหนุ่มที่มาศึกษายังประเทศฝรั่งเศสเห็นถึงความเจริญและความเปลี่ยนแปลงของฝรั่งเศสหลังการปฏิวัติ ทำให้กลุ่มนายทหารหนุ่มของรัสเซียรวมตัวกันทำการปฏิวัติเมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. 1825 แต่กระทำไม่สำเร็จ ซึ่งประวัติศาสตร์ในช่วงดังกล่าวของรัสเซียชี้ให้เห็นว่าการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ของรัสเซียไม่เป็นที่พอใจของประชาชน

ต่อมาในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 พระเจ้าอเล็กซานเดอร์ที่ 2 ได้พยายามที่จะเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสความเรียกร้องของประชาชนคือการเลิกทาส รวมทั้งการให้สิทธิในการปกครองตนเองของท้องถิ่นต่าง ๆ แต่หลังจากพระเจ้าอเล็กซานเดอร์ที่ 2 สิ้นพระชนม์ พระเจ้าอเล็กซานเดอร์ที่ 3 ขึ้นครองราชได้ใช้ความรุนแรงในการปกครองอีก อย่างไรก็ตามการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ถึงแม้จะปกครองโดยใช้ความรุนแรงหรือไม่ก็ตามมีสิ่งเหมือนกันอยู่สิ่งหนึ่งคือ การที่ประชาชนไม่สามารถที่จะควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจของผู้ปกครองได้ ด้วยเหตุ

สำคัญนี้จึงทำให้เป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงการปกครองในประเทศต่าง ๆ

- กำเนิดพรรคคอมมิวนิสต์

ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 ประเทศต่าง ๆ ในทวีปยุโรปได้พัฒนาด้านอุตสาหกรรมอย่างมากรวมทั้งประเทศรัสเซียด้วย และผลของการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมทำให้เกิดปัญหาการใช้แรงงานอย่างไม่เป็นธรรม และการจ่ายค่าจ้างแรงงานต่ำ ซึ่งเป็นปัญหาระหว่างนายทุนกับกรรมกรทำให้เกิดกลุ่มนิยมและเลื่อมใสแนวความคิดของคาลมาร์ค ได้รวมตัวกันตั้งพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยรัสเซีย (Russian Social Democratic Party) ต่อมาในปี ค.ศ. 1903 พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยรัสเซียได้แตกออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มเสียงส่วนมาก (Bolshevik) และกลุ่มเสียงส่วนน้อย (Menshevik)

ลักษณะของกลุ่ม Bolshevik โดยการนำของ Lenin เน้นคุณภาพของสมาชิกและปกครองด้วยความเข้มงวดกวดขันแบบเผด็จการทหาร ส่วนกลุ่ม Menshevik ไม่เน้นคุณภาพของสมาชิกแต่เน้นจำนวนของสมาชิกเป็นสำคัญ และการปกครองไม่เข้มงวดกวดขันมากนัก

ในปี ค.ศ. 1905 เป็นสมัยของพระเจ้าซาร์นิโคลัสที่ 2 รัสเซียแพ้สงครามญี่ปุ่น เศรษฐกิจตกต่ำทำให้ประชาชนไม่พอใจการปกครองของกษัตริย์ได้ทวีความรุนแรงขึ้นตามลำดับ ต่อมาวันอาทิตย์ที่ 7 พฤศจิกายน ค.ศ. 1917 พรรค Bolshevik โดยการนำของ Lenin ได้ทำการปฏิวัติและเข้ายึดพระราชวังฤดูหนาวของพระเจ้าซาร์นิโคลัสที่ 2 ในวันที่ 8 พฤศจิกายน ค.ศ. 1917 สามารถจับบุคคลสำคัญของรัฐบาลได้เกือบ

ทั้งหมด และ Lenin ได้นำพรรค Bolshevick เข้าบริหารประเทศตั้งแต่นั้น
มา

อุดมการณ์ของพรรค Bolshevick ที่นำแนวคิดของคาลมาร์คมาใช้
นั้นได้ผสมผสานกับแนวความคิดของ Lenin ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับวิถี
ชีวิตของชาวรัสเซียขณะนั้น ซึ่งต่อมานิยมเรียกว่าลัทธิมาร์ค - เลนิน

แนวความคิดของคาร์ลมาร์ค เชื่อว่าในระบบทุนนิยมทำให้เกิด
ปัญหาการกดขี่และเอาเปรียบจากนายทุนและผู้ปกครอง วิธีการแก้ไขโดย
ที่กรรมกรและชนชั้นกรรมาชีพต้องรวมตัวกันเข้ายึดอำนาจรัฐล้มล้าง
ระบอบการปกครองที่เอาเปรียบและแบ่งชนชั้นนั้น และเมื่อชนชั้น
กรรมาชีพสามารถปฏิบัติสำเร็จต่อไปสังคมจะไม่มีชนชั้น ในสังคม
คอมมิวนิสต์รัฐจะเป็นผู้ควบคุมกิจการทุกอย่างไม่มีที่ดินหรือทรัพย์สินของ
เอกชนโดยรัฐเป็นเจ้าของแต่เพียงผู้เดียว ไม่มีนายทุนเพราะรัฐเป็นเจ้าของ
ทั้งหมด ประชาชนเสมอกันในแง่ของไม่มีสมบัติเป็นของตนเอง

ก่อนที่สังคมคอมมิวนิสต์จะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายดัง
กล่าวคือสังคมไม่มีชนชั้นนั้นในช่วงของการเปลี่ยนแปลงต้องใช้ระบอบ
เผด็จการของชนชั้นกรรมาชีพในการดำเนินการ ดังนั้นพรรค Bolshevick
จึงเข้ามาใช้อำนาจเบ็ดเสร็จไปสู่สังคมนิยมคอมมิวนิสต์ ซึ่งแนวความคิด
ดังกล่าวเป็นแนวความคิดของ Karl Mark และ Engels ต่อมา Lenin
ได้นำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับสังคมของรัสเซียขณะนั้นโดยมีพรรค
Bolshevick เป็นองค์กรที่สำคัญ แนวความคิดของคาลมาร์คและเอนเกลส์ที่
เลนินนำมาประยุกต์ใช้นั้น Lenin ได้ยึดหลักการของการรวมตัวของผู้ถูกกดขี่เอา
เปรียบต่อสู้เพื่ออิสระภาพไปสู่สังคมที่ไม่มีชนชั้น โดยการนำของพรรค

คอมมิวนิสต์ (พรรค Bolshevik เดิม) และเมื่อปฏิวัติสำเร็จพรรคคอมมิวนิสต์จะกลายเป็นพรรคของมวลชน พรรค Bolshevik เปลี่ยนเป็นพรรคคอมมิวนิสต์เมื่อปี ค.ศ. 1918

แต่ถึงทุกวันนี้พรรคคอมมิวนิสต์ก็ยังไม่เปลี่ยนเป็นพรรคของมวลชน แต่ยังคงเป็นพรรคกลุ่มผู้ปกครองที่ผูกขาด

จากหลักการของคอมมิวนิสต์ดังกล่าวเป็นการต่อต้านระบบทุนนิยม และในการประชุมใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์รัสเซียเมื่อ 18 มีนาคม ค.ศ. 1919 Lenin ได้กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า รัสเซียกับระบบทุนนิยมต้องเป็นปฏิปักษ์ต่อกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และจะต้องมีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดชนะในที่สุด

วัฒนธรรมทางการเมืองของรัสเซียเป็นแบบการรวมศูนย์อำนาจที่ส่วนกลาง มีการเลือกตั้งตัวแทนของพรรคคอมมิวนิสต์จากระดับต่ำสุดมาหาระดับสูงสุด 5 ระดับ คือระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับจังหวัด ระดับสาธารณรัฐ และระดับชาติ ผู้ที่มีสิทธิมากกว่าผู้อื่นคือ สมาชิกพรรคระดับสูง เป็นผู้นำของพรรคมีอำนาจออกความคิดเห็นในทางการบริหารต่าง ๆ รวมทั้งการดูแลระดับรอง ๆ ลงไป ระเบียบวินัยของพรรคเข้มงวด กวดขันมาก การใช้อำนาจในการบริหารอยู่ที่หน่วยงานของพรรคที่เหนือกว่า ดูแลควบคุมหน่วยงานที่ต่ำกว่า ซึ่งลักษณะทั่วไปเหมือนระบอบประชาธิปไตยรวมศูนย์ สมาชิกพรรคระดับสูงในส่วนกลางมีอำนาจมาก เพราะเป็นผู้มีอำนาจผูกขาดการเสนอชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง นโยบายทางการเมืองถูกกำหนดจากพรรค

รัฐธรรมนูญของรัสเซียกำหนดให้พรรคคอมมิวนิสต์เป็นตัวแทนของประชาชนเพียงพรรคเดียว

ต่อมาในปี ค.ศ. 1914 เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองยุติเกิดการแบ่งการปกครองออกเป็นสองค่ายอย่างชัดเจนคือค่ายโลกเสรี โดยการนำของอเมริกา และค่ายคอมมิวนิสต์โดยการนำของรัสเซีย ซึ่งรัสเซียได้ช่วยเหลือการปฏิวัติจีนจนกระทั่งเม้าเซตุง ปฏิวัติจีนสำเร็จในปี ค.ศ. 1949 นำเอาระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ไปใช้ (ศึกษาเพิ่มเติมในกฎหมายรัฐธรรมนูญ 2 ของ ดร.วิชัย สังข์ประไพ)

2. ระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์จีน

ประเทศจีนปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระยะเวลายาวนานนับพันปี และได้เปลี่ยนแปลงมาหลายราชวงศ์ โดยมีขุนนางเป็นตัวแทนในการปกครองภูมิภาคต่าง ๆ ของจีน ราชวงศ์สุดท้ายของจีนคือ "ราชวงศ์ชิง" ถูกปฏิวัติโค่นล้มในวันที่ 10 ตุลาคม ค.ศ. 1911 มาเป็นระบอบประชาธิปไตยโดยการนำของ ดร.ซุนยัตเซ็น และได้เป็นประธานาธิบดีคนแรกของจีนในเดือนมกราคม ค.ศ. 1912 แต่เป็นอยู่ชั่วระยะเวลาไม่นานได้ลาออกให้นายพลหยวนซื่อไช่ที่ช่วยโค่นล้มราชวงศ์ชิงเป็นประธานาธิบดีแทนในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1912 หลังจากที่ ดร.ซุนยัตเซ็น ลาออกจากการเป็นประธานาธิบดีแล้วได้ตั้งพรรค "กว๋อหมินต๋ง" (พรรคชาตินิยม) ส่งตัวแทนเข้าเลือกตั้งทั่วไปในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1912 ได้เสียงข้างมากในสภาแต่การบริหารไม่ราบรื่นด้วยสาเหตุหลายประการที่สำคัญก็คือความไม่เข้าใจในระบบประชาธิปไตย และเกิดการต่อต้าน

ประเทศตะวันตกโดยเฉพาะอเมริกา ซึ่งพอดีกับการสนใจศึกษาลัทธิมาร์ค
ได้รับความนิยม โดยเฉพาะในมหาวิทยาลัยปักกิ่งได้ก่อตั้งกลุ่มศึกษาลัทธิ
มาร์คและได้แพร่ขยายออกไปอย่างรวดเร็ว ขณะเดียวกันรัสเซียได้ตั้งองค์
กรคอมมิวนิสต์สากล "Comintern" และสนับสนุนในการจัดตั้งพรรค
คอมมิวนิสต์จีนในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1921

พรรคคอมมิวนิสต์จีนได้ให้ความร่วมมือกับพรรค "กวั๋หมินต้ง"
ของ ดร.ซุนยัตเซ็น โดยการสนับสนุนของรัสเซียและสามารถปราบขุนศึก
ในภูมิภาคต่าง ๆ สำเร็จ และ ดร.ซุนยัตเซ็นสามารถจัดตั้งรัฐบาลได้สำเร็จ
แต่ยังไม่ทันได้บริหารประเทศได้ถึงแก่อนิจกรรมก่อน (12 มีนาคม ค.ศ.
1925)

เมื่อ ดร.ซุนยัตเซ็นถึงแก่อนิจกรรม เจียงไคเช็คซึ่งเป็นผู้บัญชาการ
โรงเรียนนายทหารหวงผู้ขึ้นกุมอำนาจพรรค "กวั๋หมินต้ง" แต่เจียงไคเช็คไม่
ไว้วางใจพรรคคอมมิวนิสต์ ผู้ร่วมปราบปรามกลุ่มต่าง ๆ ฉะนั้นเมื่อปราบ
กลุ่มต่าง ๆ แล้ว เจียงไคเช็ค ได้หันมาปราบปรามพรรคคอมมิวนิสต์จีน
ทำให้เกิดสงครามกลางเมือง ต่อมาวันที่ 1 สิงหาคม ค.ศ. 1927 พรรค
คอมมิวนิสต์จึงได้ก่อตั้ง "กองทัพปลดแอกประชาชน" โดยการก่อการจลา
จลที่มณฑล "จางสี" และถูกปราบปรามโดยกองทัพของเจียงไคเช็ค ทำให้
พรรคคอมมิวนิสต์ โดยการนำของเมาเซตงต้องต่อสู้แบบกองโจร แต่ก็ทน
ต่อความกดดันของกำลังทหารของเจียงไคเช็คไม่ไหว ต้องถอยกำลังหนีใน
เดือนตุลาคม ค.ศ. 1934 เรียกว่าเดินทัพไกล Long March ใช้เวลาเดิน
ทาง 268 วัน ผ่าน 12 มณฑล และตั้งฐานที่มั่นใหม่ที่เมือง "ชานสี" ในปี
ค.ศ. 1935 ต่อมาในปี ค.ศ. 1937 ญี่ปุ่นได้บุกโจมตีเมืองใกล้กรุงปักกิ่ง

ทำให้พรรคก๊กมินตั๋งของเจียงไคเช็คต้องร่วมมือกับพรรคคอมมิวนิสต์ของ
เม่าเซตงอีกครั้งเพื่อต่อสู้กับญี่ปุ่น แต่เมื่อหลังจากญี่ปุ่นยอมแพ้ในสงคราม
โลกครั้งที่ 2 ในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1945 ทำให้พรรคคอมมิวนิสต์จีนกับ
พรรคก๊กมินตั๋งต้องต่อสู้กันอีก แต่การต่อสู้ในครั้งนี้อเมริกาได้ให้การ
สนับสนุนและช่วยเหลือเจียงไคเช็ค การสู้รบยืดเยื้ออยู่หลายปีในที่สุดพรรค
คอมมิวนิสต์สามารถยึดกรุงปักกิ่งได้ในเดือนมกราคม ค.ศ. 1949 และทำ
การสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนในวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 1949

เม่าเซตงได้ประยุกระบบคอมมิวนิสต์ให้เหมาะสมกับสังคม
ประเทศจีน ในปี ค.ศ. 1950 ได้ปฏิรูปที่ดินเป็นของรัฐ เปลี่ยนกรรมสิทธิ
การผลิตเป็นของรัฐ และทำการปฏิวัติวัฒนธรรม

รัฐบาลคอมมิวนิสต์ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับแรกในเดือน
กันยายน ค.ศ. 1954 และจัดตั้งรัฐบาลโดยมีโจวแอนไลเป็นนายกรัฐมนตรี
เริ่มประกาศใช้แผนพัฒนา 5 ปี โดยได้รับอิทธิพลจากรัสเซีย

โครงสร้างสถาบันทางการเมืองของจีนเป็นแบบประชาธิปไตยรวม
ศูนย์ โดยมีพรรคคอมมิวนิสต์เป็นองค์กรหลักเพียงพรรคการเมืองเดียว
(ศึกษาเพิ่มเติมในกฎหมายรัฐธรรมนูญ 2 ของ ดร.วิชัย สังข์ประไพ)

3. ความหมายของรัฐธรรมนูญ

การนำเอาการเปลี่ยนแปลงของรัสเซียและของจีนมากล่าวในที่นี้
เพื่อจะชี้ให้เห็นว่าในประเทศที่มีการปกครองในระบบสังคมนิยม
คอมมิวนิสต์ที่สำคัญ ทั้งรัสเซียและจีนมีพัฒนาการมาอย่างไร การแก้
ปัญหาของชาตินั้นมีกระบวนการและวิธีการที่แตกต่างกันในแต่ละระบบ

การปกครอง ซึ่งจะต้องศึกษาละเอียดต่อไป อีกประการหนึ่งต้องการให้นักศึกษาได้ทราบว่ประเทศสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ นั้น มีรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับประเทศเสรีประชาธิปไตย ที่แตกต่างกันเป็นเรื่องของที่มาของอำนาจ การใช้อำนาจ การควบคุมการใช้อำนาจ ตลอดจนองค์กรทางการเมืองต่าง ๆ ที่เป็นกลไกในการปกครองประเทศ ทั้งนี้เพราะเป้าหมายของระบอบคอมมิวนิสต์กับระบอบประชาธิปไตยมีความแตกต่างกัน

ในระบอบประชาธิปไตยความหมายของรัฐธรรมนูญคือ เป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้เป็นแนวทางในการปกครองประเทศ โดยยึดหลักของความเท่าเทียมกับความเสมอภาคกัน โดยที่ผู้ที่จะมาเป็นผู้นำใช้อำนาจในการปกครองจะต้องได้รับความเห็นชอบจากประชาชนส่วนใหญ่ และเมื่อเป็นตัวแทนมาใช้อำนาจในการปกครองแล้วจะต้องใช้อำนาจนั้น เพื่อปกป้องสิทธิเสรีภาพและผลประโยชน์ของประชาชน และที่สำคัญการใช้อำนาจจะต้องสามารถตรวจสอบและควบคุมให้อยู่ในความพอดีได้ ซึ่งเป็นหลักการของระบอบประชาธิปไตยที่ถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

แต่หลังจากเกิดระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์หลักการต่าง ๆ ดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้เพราะเป้าหมายของการแก้ปัญหาาระหว่างระบอบประชาธิปไตยและระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์แตกต่างกัน

ฉะนั้นการบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจในการปกครองของระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์มุ่งไปที่เป้าหมายคืออุดมการของพรรคคอมมิวนิสต์เป็นสำคัญ ซึ่งแตกต่างจากเป้าหมายของระบอบประชาธิปไตยอยู่ที่ประชาชน

ด้วยเหตุนี้รัฐธรรมนูญของประเทศที่ปกครองในระบบสังคมนิยม
คอมมิวนิสต์ จึงบัญญัติโครงสร้างของอำนาจแตกต่างจากระบบ
ประชาธิปไตย

จากเหตุและผลดังกล่าวจึงทำให้ความหมายของรัฐธรรมนูญใน
ภาพรวมเปลี่ยนไป ฉะนั้นรัฐธรรมนูญในความหมายรวม ๆ จึงเป็นเพียง
“เป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้เป็นแนวทางในการปกครองประเทศ” ส่วน
โครงสร้างของอำนาจต่าง ๆ แล้วแต่ระบอบการปกครองว่ามีเป้าหมาย
อย่างไร รัฐธรรมนูญก็จะถูกบัญญัติเพื่อให้เอื้ออำนวยไปสู่เป้าหมายนั้น